

Tregu i një Dite më Parë

Rregullat e Tregtimit - Shtojca 2

Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike

RREGULLAT E TREGUT SHQIPTAR TË NJË DITE MË PARË

1. HYRJE

- 1.1 Këto Rregullore të Tregut Shqiptar të një Dite më parë përmbajnë dispozita të detajuara mbi Porositë dhe llogaritjen e çmimit të një Dite Përpara në Tregun Shqiptar të një Dite më parë dhe janë pjesë e Rregullave të Tregut.
- 1.2 Tregu Shqiptar i një Dite më parë ofron mundësinë e tregtimit në kuptimin e Tregtisë së një Dite më parë, bazuar në të gjitha Porositë e marra nga Anëtarët përpara Mbylljes së Portës.
- 1.3 Pas Mbylljes së Portës, të gjitha volumet dhe Porositë e marra janë grumbulluar dhe ekuilibri i Tregut është llogaritur. Bazuar në ekuilibrin e Tregut të çmimit dhe volumit, të drejtat dhe detyrimet e çdo Anëtari përsa i përket shitjes dhe blerjes së energjisë elektrike për Orët përkatëse të Shpërndarjes, janë vendosur ashtu siç është përcaktuar në këtë rregullore.
- 1.4 Transaksionet që rezultojnë nga Porositë që janë përputhur në ETS janë regjistruar automatikisht dhe detyrimisht për Pagesë.
- 1.5 **PROGRAMI I TREGUT TË PËRDITSHËM**
  - 1.5.1 Programimi i tregut të përditshëm.
  - 1.5.2 Programimi i tregut të përditshëm duhet të kryhet sipas programimit në tabelën më poshtë:

Procesi	Koha	Qëllimi	Rezultati	Veprimet e Mëvonshme
1. Verifikim i Kapacitetit në Dispozicion të Transmetimit (ATC) për interkonjektorët dhe kapaciteti i rrjetit në dispozicion për të evakuar/ shpërndarë energjinë elektrike — nxjerrja jashtë e (detyrimit për kontratat dypalëshe afatgjata) ekzistuese.	Dita (D)-1, 9:00	Operatori i Sistemit të Transmetimit (OST) furnizon informacionin e disponueshëm të rrjetit tek sistemi i Operatorit të Tregut (OT). Informacioni nga SEE CAO në lidhje me alokimin e kapaciteteve për tregtimin ndërkufitar furnizon sistemin e Operatorit të Tregut (OT) dhe regjistrohen kontratat dypalëshe afatgjata (LTBC) të përcaktuara për kapacitetin e vazhdueshëm.	Krijohet Kapaciteti në Dispozicion të Transmetimit ATC si dhe disponueshmëria e rrjetit tek nyjet e veçanta.	Nxjerrja paraprake jashtë e Pjesëmarrësve të tregut (MPs) të cilët nuk janë në gjendje të marrin pjesë në Tregun e një Dite në Avancë (DAM) për shkak të kufizimeve të rrjetit dhe/ose mungesës së alokimeve të CAO.
2. Verifikim i kolateraleve financiare për pjesëmarrje në treg.	D-1, 9:30	Verifikim i garancive të mjaftueshme financiare për të mbuluar kostot e detyrimeve për pozicionin e Operatorit të Tregut (OT).	Pjesëmarrësi i Tregut është në gjendje të marrë pjesë tek Tregu i një Dite në Avance apo jo?	Pjesëmarrësit e Tregut që do të marrin pjesë në Tregun e një Dite në Avancë (DAM), si dhe hapet dera për mosmarrveshjet ose paraqitjen e provave të tjera (brenda 15 minutave)
3. Dera për paraqitjen e ofertave.	D-1, 10:45	Pjesëmarrësit e Tregut paraqesin ofertat e tyre për Tregun e një Dite në Avancë.	Ofertat e paraqitura.	Verifikim i kolateralit për transaksionet.
4. Verifikim i kolateralit financiarë për të mbuluar transaksionet e paraqitura.	D-1, 11:30	Verifikim i garancive të mjaftueshme financiare për të mbuluar kostot e transaksioneve të programuara (shitjet ndaj blerjeve që mund të nxirren).	Ofertat e Pjesëmarrësve të Tregut për të marrë pjesë në Tregun e një Dite në Avancë (DAM) do të hiqet apo jo?	Ofertat e Pjesëmarrësve të Tregut (MPs) me garanci të mjaftueshme të përfshira në pastrimin e tregut, të tjera — të refuzuara. Pjesëmarrësit e Tregut informohen përmes verifikimit të rezultateve. Nëse verifikohet e kundërta — hapet perioda e mosmarrveshjeve gjatë të cilës mund të paraqiten prova të tjera për kolateralin (brenda 15 minutave).
5. Pastrim (cleaning) paraprak i tregut.	D-1, 13:00	Krijimi i sasive të energjisë elektrike dhe çmimeve të aplikueshme për çdo orë të ditës për Tregun e një Dite në Avancë (DAM); përcaktim i këtyre për Pjesëmarrës të veçantë të Tregut.	Rezultatet paraprake për pastrimin e tregut të paraqitura për Pjesëmarrësit e Tregut (MPs).	Dera për Pjesëmarrësit e prekur të Tregut për të treguar hapjen (në bazë të gabimeve të tregut që frenojnë mundësinë për të paraqitur oferta për Tregun e një Dite në Avancë (DAM) dhe/ose për shkak të kushteve të disponueshmërisë (15 minuta).
6. Pastrimi përfundimtar i Tregut.	D-1, 14:00	Në atë pikë që ankesat e Pjesëmarrësve të Tregut justifikohen, riorganizim i pastrimit të tregut ka përfunduar. Shumat përfundimtare të energjisë elektrike dhe çmimet që do të aplikohen për çdo orë të ditës për Tregun e një Dite në Avancë, caktuar për Pjesëmarrës të veçantë të Tregut (MPs)	Rezultatet përfundimtare të pastrimit të tregut që i janë njoftuar Pjesëmarrësve të Tregut dhe OST për qëllime dispeçerimi.	Programimet e Tregut të një Dite në Avancë të cilat implementohen për dispeçerimin e përditshëm.

1.6 Programimi Emergjent i Tregut

1.6.1 Në rast situatash emergjente, përfshirë rastet kur Operatori i Tregut të Sistemit është në rënie (was down), Operatori i Tregut mund të paraqesë një Programim Emergjent të Tregut, sipas të cilit duhet të informojë pjesëmarrësit e tregut në kohë.

2. REGJISTRIMI I POROSIVE

2.1 Formulari i Porosisë

- 2.1.1 Porositë në Tregun Shqiptar të një Dite më parë do të dorëzohen duke përdorur formularin standart të Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike dhe do të transmetohen për te Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike nëpërmjet komunikimeve elektronike, siç specifikohet nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike.
- 2.1.2 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund që në situata ku komunikimi i specifikuar siç përcaktohet në nenin 2.1.1 nuk punon, të vendosë një formular alternativ porosisë, siç specifikohet nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, p.sh. mund të përdoret si një dokument në e-mail apo si një kopje e formularit të Porosisë nga dita e mëparëshme. Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mundet në situata të tilla, të kufizojë numrin e Hapave të Çmimit në Porositë Orare.
- 2.1.3 Formulari i Porosisë duhet të sigurojë informacion të plotë në mënyrë që të jetë i vlefshëm. Në rast refuzimi, Raporti i Çmimeve të marra prej Anëtarit nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të deklarojë se asnjë Transaksion nuk është konkluduar.
- 2.1.4 Anëtarët janë përgjegjës të kontrollojnë që Porositë e dërguara janë korrekte dhe të vlefshme. Kjo përfshin gjithashtu situatat ku përpunimi manual i Porosive nga ana e Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike, ka qenë i domosdoshëm.

2.2 Kuotimi

- 2.2.1 Të gjitha Porositë janë të detyrueshme dhe janë në dispozicion për pranim, në përputhje me Rregullat e Tregut Shqiptar të një Dite më parë.
- 2.2.2 Porositë do të kuotohen duke përdorur Tipet e Porosive, siç është specifikuar më poshtë në nenin 3. Secila Porosi duhet të specifikojë nëse është një Kërkesë apo një Ofertë, ku Kërkesat janë shënuar me numra pozitive të Volumit të Energjisë dhe Ofertat me numra negative të Volumit të Energjisë.
- 2.2.3 Kufijtë e Volumit të Energjisë dhe Kufijtë e Çmimit të Porosive duhet të jenë ndërmjet Gamës së Çmimeve gjatë gjithë kohës ashtu siç specifikohet nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike.
- 2.2.4 Anëtari mund të kuotojë vetëm Porosi në Zonat e Ofertimit, ku ndërmerr prodhimin, konsumin apo është palë me kontratat që lidhen me shpërndarjen fizike apo me blerjen.
- 2.2.5 Çdo Porosi kundrejt çdo Ankandi përfaqëson një Porosi individuale dhe të pavarur për Periudhën (at) e Dorëzimit me të cilat ai është i lidhur. Përveç siç është mandatuar specifikisht nga Tipin e Porosisë që përdoret, secila Porosi do të përfaqësojë një ofertë individuale për të blerë ose shitur në mënyrë të pavarur nga çdo Porosi tjetër e paraqitur, ose në emër të, secilit Anëtar në të njëjtin Ankand gjatë asaj Periudhe (ave)

të Dorëzimit.

- 2.2.6 Çdo ankand gjithmonë është i lidhur me ditën e nesërme duke filluar nga ora 00:00 CET. Porositë mund të regjistrohen që nga koha që ata janë vënë në dispozicion për Tregtim dhe deri Mbylljen e Portës.
- 2.2.7 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund të kontaktojë Anëtarët me telefon ose me e-mail dhe të ofrojë mundësinë që Anëtari të mund të transmetojë dhe/ose të korrigjojë një Porosi, në rastin kur Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike ka arsye të besojë se një Porosi e transmetuar nga Anëtari është e gabuar, apo se Anëtari gabimisht ka dështuar për të transmetuar një Porosi.
- 2.2.8 Anëtarët do të përdorin Tregtimin në Tregun Shqiptar të Ditës më parë për të arritur balancën ndërmjet fluksit hyrës të energjisë elektrike dhe kërkesës për energji elektrike në secilën Zonë Ofertimi. Me qëllim që të kontrollohet, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund të kërkojë dokumentacion për bazat e Anëtarit për Porositë.

2.3 Gama e Çmimit

- 2.3.1 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të vendosë për çdo Ankand një Gamë Çmimesh brenda të cilit duhet të jenë të gjitha Çmimet e Porosive në Tregun Shqiptar të Ditës më parë për atë Ankand. Anëtarët do të informohen për Gamën e Çmimeve përpara hapjes së portës të Porosive për secilin Ankand.
- 2.3.2 Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike mund të ndryshojë Gamën e Çmimeve të vendosur duke dhënë një lajmërim 4 (katër) ditë përpara. Në rast të një ndryshimi të Rangut të Çmimit për ndonjë Ankand, që pasohet nga hapja e Porosive për atë Ankand, të gjithë Porositë e dërguara përpara një ndryshimi të tillë, do të fshihen automatikisht.
- 2.3.3 Çmimet për Porositë do të kuotohen në një valutë të aprovuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike. Numri maksimal i shifrave pas presjes dhjetore që mund të kuotohen në çdo valutë është përcaktuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike.

2.4 Mbyllja e Portës

- 2.4.1 Jo më vonë se Mbyllja e Portës, çdo ditë Anëtari do të dërgojë Porositë e tij lidhur me ditën pasardhëse që fillon nga ora CET.
- 2.4.2 Porositë e marra pas Mbylljes së Portës do të konsiderohen nul dhe do të anulohen pavarësisht nga arsyeja që kanë. Për të evituar dyshimin, kjo aplikohet gjithashtu për Porositë e marra pas Mbylljes së Portës për shkak të Fuqisë Madhore apo dështimit të komunikimit dhe pa marrë parasysh nëse Anëtari është ose jo në ndonjë situatë mospagese.
- 2.4.3 Anëtarët që hasin vështirësi kur dërgojnë Porosi në Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike duhet të informojnë Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike menjëherë.

2.5 Ndryshimet e Porosisë

- 2.5.1 Urdhërat orare të dorëzuara mund të anulohen nëse Anëtari dorëzon një urdhër të ri ore që mbulon Orën e Njëjtë të Dorëzimit. Në rast të disa urdhërave të orëve të dorëzuara nga i njëjti Anëtar për të njëjtin Orar Dorëzimi, Rendi Orë i fundit i marrë nga Shkëmbimi i Energjisë në Shqipëri do të jetë gjithmonë i vetmi Urdhër

i Orës i cili konsiderohet i vlefshëm.

2.5.2 Anëtarët janë përgjegjës për të kontrolluar që urdhrat (dhe çdo ndryshim i tyre) të paraqitura dhe të marra nga Bursa Shqiptare e energjisë të jenë të sakta dhe të vlefshme.

3. Llojet e porosisë

3.1 Porositë Orare

3.1.1 Porositë Orare janë deklarata e Anëtareve për dëshirën e tyre për të blerë apo shitur një Volum specifik Energjie Elektrike në një Zonë specifike Ofertimi me një çmim specifik në një Orë Livrimi të dhënë të ditës së Livrimit në fuqi.

3.1.2 Në çdo Porosi Orare, Anëtari duhet të paraqesë një set me specifikime Porosi Çmimi dhe Volum Energjie për Orën e Livrimit në fuqi dhe Zonën e Ankandit, që fillon me Volumin e Energjisë në Kufirin e poshtëm të Porosisë së Çmimit dhe më tej duke përfunduar me Kufitin e Volumit të Energjisë në Kufirin e sipërm të Porosisë së Çmimit. Hapat e tjera të çmimeve mund të specifikohen siç është përcaktuar në specifikimet e produktit, Shtojca 1.

3.1.3 Volumi i Energjisë i dhënë në një Porosi Orare për shitje (Ofertë), duhet të jetë konstant ose rritës me Porosi Çmimesh rritëse. Volumi i Energjisë i dhënë në një Porosi Orare për blerje (Kërkesë), duhet të jetë konstant ose zbritës me Porosi Çmimesh zbritëse.

3.1.4 Për të krijuar një kurbe Porosie (Kërkesë), Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, pas marrjes së një Porosie (Kërkesë) Orare, do të ndërpusë vlerat në mes të çdo Hapi Çmimi në Porosi (Kërkesë) Orare me anë të ndërfutjes lineare, dhe Porosia (Kërkesa) Orare do të konsiderohet të aplikohet për çdo vlerë të interpoluar në kurbën rezultante të Kërkesës.

4.2 Porositë Bllok

4.2.1 Urdhërimet e bllokut janë deklarata e Anëtarit për gatishmërinë për të blerë ose shitur një Vëllim të specifikuar të Energjisë në një Zonë të veçantë të Ofertimit me një çmim të caktuar në një Bllok Orar të dhënë në Ditën e aplikueshme të Shpërndarjes.

4.2.2 Në çdo Bllok Porosish, Anëtari duhet të paraqesë një sërë Bllok Çmimesh dhe Vëllime Energjie për Bllokun orar që do të aplikohet për Shpërndarjen dhe Zonën e Ofertimit, e cila fillon me Vëllimin e Energjisë në Kufirin më të Ulët të Çmimit të Porosisë dhe që përfundon me Kufirin e Vëllimeve të Energjisë në Kufirin më të lartë të Çmimit të Porosisë. Hapa Shtesë për Çmimin mund të specifikohen pasi të vendosen te Specifikimet e Produktit.

4.2.3 Vëllimi i Energjisë i dhënë në një Bllok Porosie për shitje (ofertë) duhet të jetë konstant ose në rritje me rritjen e Çmimeve të Porosisë. Vëllimi i energjisë i dhënë në një Bllok Porosish për blerje (ofertë) duhet të jetë konstant ose në rënie me rritjen e Çmimeve të Porosisë.

4.2.4 Për të krijuar një kurbë të porosive, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike, pas marrjes së një Bllok Porosish, do të vendosë vlerat midis çdo Hapi të Çmimit në Bllokun e Porosisë me vendosje linear dhe Blloku i Porosisë do të konsiderohet se zbatohet për secilën vlerë të vendosur tek kurba e porosisë që ka rezultuar.

4. PËRPUTHJA

4.1 Informacion mbi Procesin e Përputhjes

4.1.1 Procesi i llogaritjes në të cilin Porositë janë përputhur, është përcaktuar në përshkrimin Publik të Algoritmit të Bashkimit të Tregut PCR (Price Coupling Region – Rajoni i Çmimit të Bashkuar), Euphemia, i aksesueshëm në websitin e Nord Pool.

4.2 Përputhja e Porosive të Tregut Shqiptarë të Dite më parë dhe Volumi i Ankandit

4.2.1 Të gjitha Porositë e dërguara për çdo Orë Livrimi do të konsiderohen si një pikë në kurbën e Kërkesës për Ofertat dhe Kërkesat respektivisht, ku çdo kurbe Kërkese është krijuar duke futur vija të drejta ndërmjet Kërkesave në kurbë. Pika e prerjes ndërmjet kurbave të Ofertës dhe Kërkeses agregate, krijon Çmimin dhe Volumin e Energjisë të Tregut Shqiptar të një Dite më parë për çdo Zonë Ofertuese për atë Orë Livrimi.

4.2.2 Çdo disbalancë ndërmjet Ofertave totale dhe Kërkesave totale të shkaktuara nga rrumbullakosja e vlerave të volumeve për secilin Anëtar, do të llogaritet sipas Çmimit Zonal të Tregut Shqiptar të një Dite më parë dhe do të ndahet ndërmjet Anëtareve, Kërkesat e të cilëve janë pranuar, përsa i përket Orës relevante të Livrimit.

4.2.3 Të gjithë Transaksionet në Tregun Shqiptar të një Dite më parë të lidhura me një Orë Livrimi, do të kryhen me Çmimin Zonal të Tregut Shqiptar të një Dite më parë, të lidhur me atë Orë Livrimi.

4.2.4 Të gjitha Çmimet llogariten në EURO.

4.3 Procedura në rastin e mos-Përputhjes

4.3.1 Nëse pika e ndërprerjes ndërmjet kurbës së Kërkesës për Ofertat dhe Kërkesat nuk është arritur (“mos-përputhje”), Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të zbresë Porositë proporcionalisht derisa pika e ndërprerjes të arrihet.

4.3.2 Çdo disbalancë ndërmjet blerjeve totale dhe shitjeve totale, si pasojë e kufizimit të Kërkesave gjatë llogaritjes precise në Bursën Shqiptare e Energjisë Elektrike sipas nenin 4.3.1 të kësaj shtojce, do të ndahen ndërmjet gjithë Anëtareve Brenda secilës Zonë Ofertuese.

5. RIHAPJA NË RAST NDARJE TË PAPANASHIKUAR

5.1 Në rastin e Ndarjes së paparashikuar ndërmjet Zonës së Bursës së Energjisë Elektrike dhe çdo zone të tregut fqinj, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të shpallë Rihapjen.

5.2 Gjatë Rihapjes çdo Anëtar mund të fusë apo ri-fusë Kërkesa për Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike.

5.3 Rihapja do të ristartojë për një periudhë të njoftuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike dhe në përputhje me Bashkimin e Çmimit të NWE (Europës Veri Perëndimore)

6. RAPORTET

6.1 Raporti i çmimit

- 6.1.1 Në momentin që Çmimet e Zonës dhe Volumet e Energjisë të Tregut Shqiptar të një Dite më parë janë konfirmuar, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të informojë çdo Anëtar për pozicionin e tij të konfirmuar të blerjes/shitjes nëpërmjet një Raporti Çmimi.
- 6.1.2 Raporti i Çmimit specifikon Çmimet e Zonës dhe Volumet e Energjisë të Tregut Shqiptar të një Dite më parë për çdo Orë Livrimi dhe për çdo Zonë të Tregut Shqiptar të një Dite më parë në të cilën Kërkesa (t) janë përputhur.
- 6.1.3 Raportet e Çmimeve do të jenë normalisht në dispozicion të Anëtarëve në Web-in e një Dite më parë, menjëherë pas konfirmimit Përfundimtar të rezultateve të Ankandit. Nëse Raporti i Çmimit është vonuar, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të njoftojë Anëtarët për një vonesë të tillë sa më shpejt të jetë e mundur. Raportet e çmimeve do të dërgohen te secili Anëtarë nëpërmjet një njoftimi të përcaktuar nga Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike.

7. TRAJTIMI I GABIMEVE

- 7.1 Nëse Anëtari bëhet koshient për gabimet në Kërkesë (at), menjëherë do të njoftojë Bursën Shqiptare të Energjisë Elektrike për gabime të tilla.
- 7.2 Në vijim të marrjes së një njoftimi, në përputhje me nenin 7.1 të kësaj shtojce, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të konsiderojë sipas gjykimit të saj nëse mund të merret ndonjë masë për të evituar apo lehtësuar ndonjë humbje të mundshme të Anëtarit pa konfliktuar me Çmimin e Ankandit dhe interesin e Tregut, me Anëtarët e tjerë, apo me ndonjë detyrim të Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike.

8. VONESA OSE DËSHTIMI I ANKANDIT

- 8.1 Nëse Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike vonohet në kryerjen e një Ankandit, Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike do të informojë Anëtarët duke publikuar një Mesazh Operacional në websitin e Bursës Shqiptare të Energjisë Elektrike me interval të rregullta që fillojnë jo më vonë se 13:00 CET, deri në atë kohë, kur Ankandi të përfundojë me sukses.
- 8.2 Nëse Bursa Shqiptare e Energjisë Elektrike nuk është e aftë të përcaktojë Çmimet e Tregut Shqiptar të një Dite më parë, para orës 20:00 të ditës para Ditës së Livrimit, Raporti i Çmimit nga dita e mëparëshme do të konsiderohet i vlefshëm orë pas ore (Çmimeve të Ankandit dhe Volumeve të Energjisë për Ditën e Livrimit në fjalë). Në këtë kontekst, “dita e mëparëshme” do të thotë dita e mëparëshme e punës nëse dështimi i ankandit ka efekt mbi një ditë pune, dhe dita e mëparëshme e fundjavës apo festës zyrtare, sipas rastit, nëse dështimi i ankandit ka efekt mbi një ditë të Shtune, të Diele apo pushim zyrtar. Ditë pune do të thotë ditët nga e Hëna në të Premte, duke mos përfshirë festat zyrtare të ligjshme të cilat janë identifikuar si festa zyrtare në vendet në zonën e Bursës së Energjisë Elektrike së bashku që ka të paktën 67% të konsumit të vitit të kaluar. Festa e

Krishtlindjeve (24/12) dhe festa e Vitit të Ri (31/12) janë konsideruar festa zyrtare.